

ÖKOLÓGIAI NÖVÉNYTERMESZTÉS, VADON TERMŐ NÖVÉNYEK GYŰJTÉSE ÉS GOMBATERMESZTÉS

A következőkben a biotermékek előállítását, jelölését és ellenőrzését szabályozó **834/2007/EK és 889/2008/EK rendeletek** fontosabb követelményeit emeljük ki, illetve segítünk értelmezni az ökológiai növénytermesztésre, vadon termő növények gyűjtésére és gombatermesztésre vonatkozóan, tájékoztatónk azonban nem helyettesíti a fenti rendeleteket, hiszen azok minden pontjára részletesen nem tér ki.

1. Az ökológiai gazdálkodás fogalma (834/2007/EK r. 4. cikk)

Az ökológiai gazdálkodás olyan környezetkímélő és az emberi egészséget szem előtt tartó termelési forma, amely a termelés során a helyi erőforrásokat és a természetes folyamatokat részesíti előnyben a külső erőforrásokkal és természetidegen anyagokkal szemben, ezáltal a gazdaságon belül zárt anyag- és energiaáramlás megvalósítására törekszik. Fentiek értelmében a növényvédelemre és tápanyag-utánpótlásra használható anyagok, valamint a feldolgozás során alkalmazható adalék- és segédanyagok köre szigorúan szabályozott, az ökológiai állatokat nem kezelik rutinszerűen antibiotikumokkal, nem kapnak hormonokat a gyorsabb gyarapodás érdekében, és etológiai igényeiknek megfelelő tartási körülményeket biztosítanak számukra az állat-jólét elveit szem előtt tartva. Az ökológiai gazdálkodás elvből kizárja továbbá az élőlények genetikai módosításának minden formáját, és ezt az elvet az ökológiai ételkészítés-előállítás minden folyamatában tiszteletben kell tartani. Az ökológiai gazdálkodás tehát nem csak az emberi egészség szempontjából bír hatalmas jelentőséggel, hanem aktív környezetvédelmi tevékenységnek tekinthető. Hozzájárul a biológiai diverzitás (sokféleség) megőrzéséhez, fenntartja, jó esetben fokozza a talaj termékenységét és biológiai aktivitását, védi a felszíni és felszín alatti vizeket, a levegőt, a talajt, hozzájárul a táj megőrzéséhez, takarékosan bánik a nem megújuló erőforrásokkal. Vagyis hosszútávon fenntartható, ezáltal a következő nemzedékek életlehetőségeit sem korlátozza!

2. Az átállási idő (834/2007/EK r. 17. cikk, 889/2008/EK r. 36. cikk)

2.1. Az átállási idő számítása

A területek átállása az ellenőrzési szerződés megkötésével, és az érintett területek bejelentésével veszi kezdetét. A Rendelet szerint a különböző kultúrák esetében a következő átállási idők érvényesek a vonatkozó előírások betartása esetén:

Szántóföldi növények:

- Az átállás kezdetétől számított 12 hónap elteltével betakarított növény → átállási termék.
- Az átállás kezdetétől számított 24 hónap elteltével vetett növény → ökológiai termék.

Évelő kultúrák:

- Az átállás kezdetétől számított 12 hónap elteltével betakarított növény → átállási termék.
- Az átállás kezdetétől számított 36 hónap elteltével betakarított növény → ökológiai termék.

Gyepes, évelő takarmányok:

- Az átállás kezdetétől számított 12 hónap elteltével betakarított vagy legeltetett növény → átállási termék.
- Az átállás kezdetétől számított 24 hónap elteltével betakarított vagy legeltetett növény → ökológiai termék.

Példa: Szerződéskötés és szántóterület bejelentése 2013. június 15-én:

- A 2013. évben betakarított termés még konvencionális terméknek minősül.
- A 2014. június 15-e után betakarított termék már átállási státuszú (pl. őszi búza).
- A 2015. június 15-e után (azaz 2015 nyarán, őszén vagy 2016 tavaszán vagy később) vetett növény pedig már ökológiai minősítést kaphat a vonatkozó előírások betartása esetén.

2.2. Az átállási idő lerövidítése

A Rendelet kivételes esetekben (figyelembe véve a terület korábbi hasznosítási módját) lehetővé teszi az átállási idő lerövidítését (ún. korosbítást), ehhez azonban az illetékes hatóság előzetes jóváhagyása szükséges. Az eljárás elindításának előfeltétele a tanúsító szervezettel létrejött szerződés a korosbítani kívánt területek ellenőrzésére.

Az átállási idő lerövidítését akkor lehet kérelmezni, ha

- a) az érintett terület olyan uniós társfinanszírozásban megvalósuló agrár-környezetvédelmi programban vett részt, amelyben az ökológiai gazdálkodásban nem engedélyezett tápanyagokat és növényvédő szereket nem használhattak, vagy
- b) a gazdálkodó az eljárás során hitelt érdemlően bizonyítani tudja, hogy az érintett földterületeket az öko-státusz kérelmezett időpontját megelőző 3 évben az ökológiai gazdálkodásban tiltott (a 889/2008/EK r. I. és II. mellékletében nem szereplő) készítményekkel nem kezelték.

Az eljárásrend az ökológiai státusz megadására vonatkozik, az átállási státusz korábbi elérésére nem alkalmazható!

Az elismerési eljárást minden esetben írásban kell kérelmezni. A terület átállási idejének lerövidítésére vonatkozó kérelmet akkor tudják benyújtani, ha már bejelentkeztek az ellenőrzési rendszerbe. A kérelmet a Nemzeti Élelmiszerlánc biztonsági Hivatal részére kell címezni, melyet első körben a HÖG-nek kell megküldeni.

A kérelemnek a következő adatokat/melléleteket kell tartalmaznia:

- a kérelmező neve, címe;
- a korosbítani kívánt területek parcellaszáma, helyrajzi száma, MePAR-azonosítója, pontos mérete, valamint az előző 3 év főbb termesztési adatai pl: növényfajok, illetve fajták, tápanyag-gazdálkodásra és növényvédelemre vonatkozó adatok;
- amennyiben az érintett terület olyan uniós társfinanszírozásban megvalósuló agrár környezetvédelmi programban vett részt, amelyben az ökológiai gazdálkodásban nem engedélyezett tápanyagokat és növényvédő szereket nem használhattak csatolni kell az érintett területet tartalmazó támogatási határozat másolatot és a támogatási jogosultság fennállását igazoló nyilatkozatot;
- táblatorzskönyv, termesztési valamint permetezési napló, illetve minden olyan dokumentum, mellyel a kérelem alátámasztható;
- amennyiben az érintett időszakra vonatkozóan a területileg illetékes megyei kormányhivatal növény- és talajvédelmi igazgatósága által történt szermaradvány-vizsgálat, akkor a vizsgálati jegyzőkönyvet is csatolni szükséges.

A kérelem beadásának díja a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, valamint a megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szervei előtt kezdeményezett eljárásokban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjak mértékéről, valamint az igazgatási szolgáltatási díj fizetésének szabályairól szóló 63/2012. (VII. 2.) VM rendelet alapján kerül megállapításra.

A tanúsító szervezet a kérelemben foglaltakat helyszíni ellenőrzés keretében is felülvizsgálja, továbbá ha szakmailag indokolható, kötelezheti a kérelmezőt - a költségek viselése mellett - talaj- és növényminták növényvédőszer-maradék vizsgálatának elvégzésére. Ezt követően a beküldött dokumentumok és az esetleges helyszíni ellenőrzés illetve szermaradvány-vizsgálat eredményei alapján az illetékes hatóság számára felterjesztjük javaslatunkat és annak indoklását. Amennyiben fenti információk alapján úgy dönt, hogy kérelmezi a korosbítást, kérésére szívesen elküldjük az erre vonatkozó részletes eljárásrendet és a kitöltendő nyilatkozatot, mely honlapunkról (www.okogarancia.hu) is letölthető!

3. Szaporítóanyag (834/2007/EK r. 12. cikk (1) i), 889/2008/EK r. 45. cikk)

3.1. A szaporítóanyag eredete

Az ökológiai gazdálkodás során ökológiai szaporítóanyagot kell felhasználni. Az aktuális kínálat az illetékes hatóság honlapján található. Az ökológiai vetőmag adatbázis elérhetőségét megtalálják honlapunkon (www.okogarancia.hu) a Hírek, információk/Linktár menüpont alatt.

Amennyiben azonban adott növényből nem szerezhető be ökológiai gazdálkodásból származó szaporítóanyag, a 889/2008/EK r. 45. cikke lehetőséget ad **konvencionális vetőmag és vegetatív szaporítóanyag felhasználására**. A konvencionális vetőmag illetve burgonya vetőgumó elfogadását **minden esetben írásban előzetesen** (a vetést/ telepítést megelőző!) **kell kérelmezni a tanúsító szervezettől**. A kérelemben meg kell adni a növényfajt, -fajtat, a felhasználni kívánt vetőmag mennyiségét (kg/g/szem/tő) és az indoklást. Erre szolgáló X-06 jelű formanyomtatványunk honlapunkról (www.okogarancia.hu) letölthető.

Az elfogadás feltételei a következők:

- ha a termesztési kívánt faj egyetlen fajtájából sincs ökológiai eredetű szaporítóanyag a listán (pl. nincs egyetlen árpa-fajta sem);
- ha a termelő időben megrendelte az ökológiai szaporítóanyagot, melyről visszaigazolást is kapott, a szállító azonban mégsem tudta teljesíteni a rendelést, és már mástól sem szerezhető be megfelelő ökológiai szaporítóanyag;
- ha a termesztési kívánt fajta nem szerepel a listán, és a termelő igazolni tudja, hogy az adatbázisban regisztrált fajták nem felelnek meg a termesztési célnak (pl. csemegekukorica a termesztési cél, de csak takarmánykukorica található a listán);
- kutatáshoz, kisparcellás kísérletekben és fajtamegőrzési céllal az illetékes hatóság jóváhagyásával.

Ezen kívül az elfogadás feltételei még a következők:

- a konvencionális vetőmag nem tartalmazhat génmanipulált szervezeteket vagy azok származékait;
- nem kezelték olyan növényvédő szerrel, amely nem szerepel a 889/2008/EK r. II. mellékletében, kivéve, ha a kezelés a növényvédelmi hatóság előírására történt

Amennyiben a kérelmezett növényből az adatbázis tartalmaz ökológiai minőségben rendelkezésre álló fajtákat, de azok valamilyen okból nem felelnek meg a termesztési célnak, az okokat részletesen ki kell fejteni, és a kérelem alátámasztására fajtaleírást is kell csatolni!

A konvencionális szaporítóanyag felhasználásának elfogadása egy termesztési időszakra vonatkozik.

Amennyiben saját termesztésű vetőmagot kíván felhasználni, azt szintén előzetesen írásban jelenteni kell a tanúsító szervezet felé, feltüntetve a kérelemben, hogy a vetőmag ellenőrzött területről származik-e, mivel csak ez esetben tudjuk automatikusan elfogadni. Lehetőleg már a betakarítást

követően jelezze felénk, hogy a betakarított termésből mennyit különít el saját felhasználásra szaporítóanyagként.

Felhívjuk figyelmét, hogy a 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet értelmében szántóföldi termesztésben csak fémzárolt vetőmag használható fel.

Amennyiben Ön kereskedelmi céllal ökológiai szaporítóanyagot állít elő, a tételek adatbázisba történő felvételéhez az illetékes hatóság Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóságához kell bejelentenie készleteit az erre szolgáló regisztrációs űrlapon..

3.2. A szaporítóanyag eredetének igazolása, nyilvántartása

A szaporítóanyagok eredetét a következő dokumentumokkal kell igazolni:

- ✗ átállási vagy ökológiai szaporítóanyag esetén a beszállító tanúsítványának másolata;
- ✗ szállítójegye, számla vagy termeltetési szerződés (ha a termeltetőtől előfinanszírozás során kapta a vetőmagot), amelyen egyértelműen azonosítható a vevő neve, az áru megnevezése (faj, fajta), a vásárolt mennyiség, fel van tüntetve a vetőmag csávázatlan volta, valamint átállási ill. ökológiai szaporítóanyag esetében a megfelelő jelölés és kódszám;
- ✗ a vetőmag csomagolásán található címke (fémzár);
- ✗ saját vetőmag esetén a fentiek szerinti bejelentés és az előző évi ellenőrzés adatai elegendőek számunkra.
- ✗ Konvencionális csemeték/oltványok esetén beszerzéskor igazolást kell kérni az eladótól, miszerint az adott fajta ökológiai minőségben nem áll rendelkezésre, s a csemete kiemelését követően nem kezelték az ökológiai gazdálkodásban tiltott szerrel.

A szaporítóanyagokról minden évben listát kell készíteni, melyen fel kell tüntetni valamennyi vásárolt és saját előállítású vetőmagot, vegetatív szaporítóanyagot. Meg kell jelölni a szaporítóanyag eredetét (saját vagy vásárolt, beszállító megnevezése), minőségét (öko, konvencionális), meg kell adni az összmennyiségét és a vetőmagnormát, amivel elvetették. A vetőmagok csomagolásán található címkét (fémzár) minden esetben meg kell őrizni, és ellenőrzéskor be kell mutatni!

4. Vetésterv

Az adott évre vonatkozóan kitöltendő éves vetéstervet minden év első negyedévében küldjük meg Partnereinknek a nyilvántartásunkban szereplő területi adatok alapján, melyet postán kitöltve az MVH egységes területalapú kérelem másolatával együtt visszavárunk, de legkésőbb az éves átfogó ellenőrzésre elő kell készíteni az aktuális növénykultúrák és fajták pontos megadásával.

Ezen felül kérjük, hogy a másodvetésű és zöldtrágyának szánt növények vetését 1 héten belül, a zöldtrágya talajba történő bedolgozását pedig lehetőleg 1 héttel, de legalább 3 munkanappal előre írásban (e-mail/fax) jelezzék felénk, hogy ezeket a vetésforgó részeként figyelembe tudjuk venni!

Vadon termő növények gyűjtése esetén a 63. cikk (1) bekezdésének b) pontjában foglalt gyakorlati intézkedések magukban foglalják a harmadik fél által adott garanciákat is, amelyeket a gazdasági szereplő fel tud mutatni annak biztosítása érdekében, hogy betartják a 834/2007/EK rendelet 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt előírásokat.

5. Tápanyag-utánpótlás (834/2007/EK r. 12. cikk, 889/2008/EK r. 3. cikke és I.melléklete)

Az ökológiai gazdálkodás során az egyoldalú, műtrágyák formájában történő tápanyagpótlással, a magas hozamok hajszolásával szemben előnyben részesítjük a sokoldalú, harmonikus tápanyag-gazdálkodást. Ennek következménye a mikroelemekben és vitaminokban gazdag, ízletes és egészséges biotermék.

Eszközök talaj termékenységének és biológiai aktivitásának fenntartására és fokozására:

INFO-02_ivrev01_15-06-04_novterm_gomba_vadon - 4/12. oldal

H-1033 Budapest, Miklós tér 1.

Tel.: +36-1/336-0533; Fax: +36-1/336-0534;

Email: info@okogaranca.hu Web: www.okogaranca.hu

- megfelelő agrotechnika;
- többéves vetésforgó¹, pillangós, zöldtrágya- vagy mélyen gyökerező növények vetése;
- ökológiai (vagy ennek hiányában extenzív²) állattartásból származó trágya;
- egyéb ökológiai gazdálkodásból származó – lehetőleg komposztált - szerves anyagok;
- amennyiben szükséges, az I. mellékletben felsorolt egyéb trágyázó és talajjavító szerek az előírt feltételekkel, és a felhasználás szükségességét dokumentálni kell;
- biodinamikus preparátumok;
- mikroorganizmus készítmények (GMO-mentességi igazolás szükséges!).

A felhasznált állati trágyák teljes mennyisége nem lépheti túl az évi 170 kg N/ha értéket!

¹A vetésforgóval kapcsolatosan az EU bio rendelet nem tartalmaz előírásokat, így tehát a helyi viszonyokra alkalmas vetésforgót kell a szakma szabályai szerint kialakítani.

Termesztőberendezésekben a vetésforgó kialakításának lehetőségei szűkebbek ugyan, de ökológiai gazdálkodásban eltekinteni mégsem lehet tőle. A következő lehetőségek kínálóznak ennek megvalósítására:

1. vetésváltást alkalmaznak
2. fóliasátor vándoroltatása
3. cserepes termesztés.

(A talaj fertőtlenítése kizárólag gőzzel történhet, a vegyszeres fertőtlenítés nem megengedett. A talaj termékenységének fokozására illetve a természetközeg alkotójaként kizárólag a rendeletben felsorolt anyagok használhatók.)

²Az extenzív állattartás ismérvei értelmezésünkben:

- az állattartó üzemben rendelkezik földterülettel, és az állatlétszám nem haladja meg a 2 állategységet hektáronként – 170 kg N/ha (kivéve lovardák esetén);
- az állatoknak van hozzáférésük kifutóhoz, karámhoz vagy legelőhöz;
- almozott tartás, nem teljes rácspadozat;
- sertéseknél nem alkalmaznak kötött tartást;
- nem alkalmaznak ketreces tartást (főleg baromfiaknál jellemző);
- nem alkalmaznak elsötétítést (főleg baromfiaknál jellemző).

Fenti ismérvekről, valamint – egyéb árukísérő dokumentum hiányában - az átadott trágya mennyiségéről az állattartó telep vezetőjének írásbeli nyilatkozata szükséges.

6. Növényvédelem (834/2007/EK r. 12. cikk, 889/2008/EK r. 5. cikke és II. melléklete)

A károsítók elleni védekezésben az ökológiai gazdálkodó a megelőzésre koncentrál, nem pedig különböző herbicidek, inszekticidek és egyéb mérgek bevetésével igyekszik a termést megóvni és a hozamokat maximalizálni.

A kártevők, a betegségek és a gyomnövények elleni védekezés eszközei:

- megfelelő fajtaválasztás;
- megfelelő vetésforgó;
- mechanikus talajművelési és hőkezelési eljárások;
- a kártevők természetes ellenségeinek védelme, élőhelyük megőrzése;
- gyomperzselés;
- a növénykultúra igazolt fenyegetettsége esetén a II. Mellékletben található anyagok, és a felhasználás szükségességét dokumentálni kell.

Amennyiben valamilyen okból mégis tiltott készítmény alkalmazására kényszerül, azt írásban előre jelentse be felénk. Ilyenkor a terület átállása a kezelés időpontjától újra indul, de előzetes bejelentés esetén egyéb szankció nem kapcsolódik hozzá.

A végrehajtott védekezéseket minden esetben indokolni szükséges.

7. Vadon termő növények gyűjtése (834/2007/EK r. 12. cikk (2) és 889/2008/EK r. 70 cikk (2)) beleértve a vadon termő gombák begyűjtését is

A vadon termő, ehető növényeknek ill. növényi részeknek, vadon termő gombáknak természeti területről, erdőből és mezőgazdasági művelés alatt álló területről való gyűjtése ökológiai termelési módnak tekinthető, amennyiben a következő két feltétel teljesül:

- az érintett területeket a begyűjtést megelőző legalább hároméves időtartam alatt ökológiai termelésben való használatra engedélyezett termékeken kívül mással nem kezelték;
- a begyűjtés a természetes élőhely egyensúlyát vagy a gyűjtőterületen élő fajok fennmaradását nem befolyásolja

A felsorolt feltételek teljesülését az adott gyűjtési területek tulajdonosaitól (pl. nemzeti parkok, erdészeti gazdaságok) beküldött nyilatkozat, valamint az ellenőrzés során elvégzett helyszíni szemle biztosítja.

7.1 A vadon termő növények, beleértve a vadon termő gombák gyűjtésének szereplői és nyilvántartásuk

7.1.1. Begyűjtők nyilvántartása

- a gyűjtési területek átnézetes térképe;
- gyűjtött növények aktuális listája;
- gyűjtési területek aktuális listája ;
- alkalmazott tápanyag-utánpótlás (trágya, mennyiség, időpont stb.) adatai;
- alkalmazott növényvédelmi vagy egyéb kezelések (készítmény, mennyiség, dózis, időpont, kijuttatás módja stb.);
- gyűjtési napló (időpont, gyűjtött növény neve, mennyisége, gyűjtés helye)
- szállítójegyek
- készletnyilvántartás (a gyűjtött mennyiség, el/leadott mennyiség növényenként, átvevő neve)
- nyilvántartás a beszerzésekről és az eladásokról (számla, szállítólevél)

7.1.2. Felvásárlók nyilvántartásai

(amennyiben a gyűjtési rendszer többszereplős: gyűjtők-felvásárlók-integrátorok)

- felvásárlási napló (időpont, felvásárolt növény neve, mennyisége, begyűjtő neve)
- felvásárlási jegyek
- szállítójegyek
- készletnyilvántartás (a felvásárolt mennyiség, el/leadott mennyiség növényenként, átvevő neve);
- nyilvántartás a beszerzésekről és az eladásokról (számla, szállítólevél).

7.1.3. Integrátorok nyilvántartásai

- szerződések (begyűjtőkkel, felvásárlókkal)
- begyűjtők aktuális listája (név, cím, gazdálkodási forma)
- felvásárlók aktuális listája (név, cím)
- készletnyilvántartás (a felvásárolt mennyiség, eladott mennyiség növényenként, vevő neve)

- értékesítés nyilvántartása (dátum, a termék megnevezése, mennyisége, címzettje illetve vevője)
- vevők listája

Vadongyűjtésből származó gomba illetve gombaétel forgalomba hozatala kizárólag gombavizsgálati igazolással lehetséges, melyet a tanúsító szervezet számára meg kell küldeni.

8. A gombatermesztésre vonatkozó előírások: A biogazdálkodásban felhasználható gombaszubsztráttal szemben támasztott követelmények a 889/2008/EK rendelet 6. cikke alapján magyarázattal:

A gombatermesztésben csak olyan termesztőközeg használható, amely kizárólag a következő összetevőkből áll:

- ökológiai gazdálkodásból, vagy ennek hiányában a szubsztrát komposztálás előtti tömegének 25%-ig (a takaróanyagot és a hozzáadott vizet figyelmen kívül hagyva) extenzív² állattartásból származó istállótrágya vagy állati ürülék;
- egyéb mezőgazdasági termékek kizárólag ökológiai gazdálkodásból (tehát a hozzáadott szalma is csak biogazdálkodásból származhat);
- vegyszerrel nem kezelt tőzeg;
- a kivágás után vegyszerrel nem kezelt fa;
- a 889/2008/EK r. I. mellékletében szereplő ásványi anyagok, víz és talaj.

8.1 Gombatermesztéssel kapcsolatos feljegyzések:

- a szubsztrát összetétele,
- a természeteni kívánt gombafajok,
- a termesztés helyszínének leírása és alaprajza.

²Az extenzív állattartás ismérvei értelmezésünkben: ld 5. pont

9. Párhuzamos gazdálkodás (834/2007/EK r. 11. cikk, 889/2008/EK r. 40. cikk (1))

A mezőgazdasági üzem egészét az ökológiai termelésre vonatkozó követelményeknek megfelelően kell irányítani, fenti rendeletek azonban bizonyos feltételek mellett lehetőséget adnak a párhuzamos gazdálkodásra (ökológiai és konvencionális gazdálkodás egy üzemen belül). Ilyenkor ellenőrzésünk a konvencionális termékek előállítására is kiterjed. A két üzemegység elválasztását mind fizikai szinten (területek, raktárak stb.), mind pedig a nyilvántartások szintjén meg kell valósítani. Ennek megfelelően fontos, hogy az üzemen belüli anyagbeszerzés és -felhasználás mindkét egység esetében áttekinthető legyen.

Növénytermesztés esetén a legfontosabb előírás, hogy a két egységben eltérő, könnyen megkülönböztethető fajtákat kell termesztetni.

Ez alól a következő esetekben adhat felmentést a tanúsító szervezet:

- ültetvények (de átállási tervet kell készíteni, és 5 éven belül meg kell kezdeni a konvencionális egység utolsó részének átállítását is); az átállási tervet az illetékes hatóság hagyja jóvá
- mezőgazdasági kutatásra vagy hivatalos iskolai oktatásra szánt területek esetében az illetékes hatóság egyetértésével;
- vetőmagok, vegetatív szaporítóanyagok és palánták előállítása esetén;
- kizárólag legeltetésre használt gyepterületek esetében.

Fenti esetekben a párhuzamos növénytermesztés az alábbi feltételekkel fogadható el:

- Megteszik a szükséges intézkedéseket a két egységből származó termékek megfelelő elkülönítésének biztosítására, melynek dokumentációját a tanúsító szervezet részére megküldik.
- Az érintett termékek betakarítása előtt legalább 48 órával a tanúsító szervezetet értesítik.
- A betakarítási munkálatokat lehetőség szerint az alacsonyabb státuszú (konvencionális) növényvel kezdik, csak ennek elszállítását követően kezdik meg az ökológiai státuszú termék betakarítását.
- A betakarítás befejezését követően tájékoztatják a tanúsító szervezetet a pontos betakarított mennyiségekről, valamint a termékeket megkülönböztető ismérvekről (p. minőség, szín, átlagos tömeg stb.), és megerősítik, hogy megtették a megfelelő elkülönítéshez szükséges intézkedéseket.
- Az ültetvények átállási tervéhez és a tanúsító intézkedésekhez az illetékes hatóság jóváhagyása szükséges, melyet az átállási terv esetében évente meg kell erősíteni.
- A megfelelő elkülönítést a betakarítás idejére ütemezett részleges ellenőrzés során felülvizsgálhatja, melynek költsége partnerünket terheli.

A legtöbb védjegyszervezet (pl. BioSuisse, Demeter, Naturland) kötelezően előírja a gazdaság egészének átállítását, sőt, sok esetben ugyanaz a személy sem vezethet egyidejűleg öko és konvencionális üzemet is.

Az átláthatóság és a nyomkövethetőség érdekében törekedni kell arra, hogy **az ellenőrzött egységen belül se kerüljön sor „párhuzamos növénytermesztésre”, azaz a különböző státuszú (ökológiai/ átállási/ az átállás első évében lévő) területekre ne kerüljenek azonos vagy nehezen megkülönböztethető növényfajták.** Amennyiben mégis így alakul, akkor a gazdaságnak eleget kell tennie a párhuzamos növénytermesztés engedélyezésénél előírt feltételeknek (lásd. fentebb), és vállalnia kell az ehhez kapcsolódó részleges ellenőrzést, ellenkező esetben a termék az alacsonyabb státusszal kerül tanúsításra.

10. A beszerzett anyagok nyilvántartása, eredetének igazolása (889/2008/EK r. 66. cikk)

A termelés során felhasznált anyagok (trágyázó és növényvédő szerek stb.) eredetét alapvetően a következő dokumentumokkal kell igazolni:

- számla és szállítójegy, amelyen egyértelműen azonosítható a vevő neve, az áru megnevezése, a vásárolt mennyiség, átállási ill. ökológiai termékek esetében a megfelelő jelölés és kódszám;
- átállási vagy ökológiai termék esetén a beszállító tanúsítványának másolata.

A beszerzett anyagokról (a szaporítóanyagot is beleértve) készletnyilvántartást kell vezetni, melyen szerepel az anyag megnevezése, a beszállító, a beszerzés dátuma és a számla vagy szállító-jegy száma. Ezen kívül a felhasználást is dokumentálni kell (növénytermesztési napló, készletnyilvántartás).

11. Növénytermesztési napló/ táblatorzskönyv (889/2008/EK r. 72. cikk)

A gazdálkodónak területenként vagy növénykultúránként pontos, naprakész és átlátható naplót kell vezetnie az elvégzett munkaműveletekről. Ennek tartalmaznia kell:

- termesztett növények és azok fajtái;
- vetés, ültetés, telepítés időpontja;
- agrotechnikai műveletek (időpont, művelet stb.);
- alkalmazott tápanyag-utánpótlás adatai (trágya, mennyiség, időpont, terület stb.);

- alkalmazott növényvédelmi vagy egyéb kezelések adatai (készítmény, mennyiség, dózis, időpont, kijuttatás módja, kezelt terület stb.);
- betakarítás (időpont, betakarított termés mennyisége, tárolás helye).

12. Raktározás, szállítás (889/2008/EK r. 30.-35. cikk)

Az ökológiai gazdálkodásból származó termékek tárolása során a következő feltételeket kell teljesíteni:

- Az ökológiai termelésből származó termékeket - egy kívülálló számára is - egyértelműen azonosítható módon kell jelölni (pl. Ö, Á, K).
- Gondoskodni kell a fizikai elkülönítésről (külön raktárhelyiség, elválasztó falak, zárt csomagolás), hogy a termékek konvencionális termékekkel ne keveredhessenek, illetve idegen vagy tiltott anyagokkal (pl. raktár-fertőtlenítő szerek, por) ne szennyeződhetnek. Az ökológiai egységben tilos az engedélyezett készítményeken kívül más anyagot tárolni, kivéve az állatorvosi kezelések keretében előírt allopatias állatgyógyászati készítményeket és antibiotikumokat (lásd. 6. pont), amennyiben tárolási helyük felügyelt, és e termékek a mezőgazdasági üzem nyilvántartásában szerepelnek.
- Átlátható, pontos és naprakész készletnyilvántartást kell vezetni (termék megnevezése, jelölése, mennyisége, növekedés, csökkenés, beszállító, átvevő) oly módon, hogy abból az aktuális raktárkészlet bármikor megállapítható legyen, és ebben az esetleges veszteségeket (pl. tisztítás) is fel kell tüntetni. A nyilvántartásokban is minden esetben szerepelni kell az ellenőrzött termékek státuszának (pl. bio/öko vagy átállási), és az esetleges veszteségeket is fel kell tüntetni benne.
- Amennyiben nem a saját raktárában tárolja termékeit, raktárbérleti vagy bértárolási szerződést kell kötnie a raktár tulajdonosával, amelyben külön rögzíteni kell az ökológiai gazdálkodás idevonatkozó előírásait (takarítás, elkülönítés, jelölés, tiltott raktárfertőtlenítő és növényvédő szerek használatának mellőzése, és a Hungária Öko Garancia Kft. számára az ellenőrzés lehetőségének biztosítása → lásd. X-02 jelű alvállalkozói szerződésünk).
- Ha a raktárban konvencionális terméket is tárolnak, vagy tároltak, a raktárat az ökológiai termékek betárolását megelőzően alaposan ki kell takarítani, melyről jegyzőkönyvet kell készíteni.
- Azokban a létesítményekben (raktárak, kikötők, tisztító üzemek), melyekben GMO kockázatos növényeket (szója, kukorica) is tárolnak, szállítanak vagy feldolgoznak, különös figyelmet kell fordítani az elkülönítésre, illetve a helyiségek, berendezések tisztítására!
- Kártevők elleni védekezésre csak a 889/2008/EK rendelet által engedélyezett készítmények használhatók (lásd. INFO-08 jelű tájékoztatónk).

Az ökológiai termékek más termelő-, feldolgozó- vagy kereskedelmi egységekbe történő szállítása kizárólag megfelelően zárt csomagolásban, konténerben vagy járműben történhet, amelynek a tartalmát nem lehet a csomagolás/plomba/címke/zárjegy stb. sérülése nélkül manipulálni. Ömlesztett áru szállítása esetében tehát használjanak egyedileg sorszámozott plombákat a szállító eszközökön (pl. teherautók, konténerek, tartályok), és annak sorszámát a termék egyéb adataival (lásd. fent) valamint a szállítóeszköz azonosító jelével (pl. rendszám) együtt az árukísérő dokumentumokon is tüntessék fel. Az árukísérő dokumentumokon szerepeltetni kell továbbá az ökológiai eredetre történő utalást, és a tanúsító szervezet kódszámát (esetünkben **HU-ÖKO-02**) is. A termék illetve tétel pontos beazonosíthatósága érdekében célszerű a termék tételszámát is feltüntetni.

Amennyiben a csomagolás nem teszi lehetővé címke elhelyezését (pl. lezárt tehérgépkocsi), akkor a kísérő dokumentumoknak kötelezően tartalmaznia kell a termékről minden fontos információt (beszállító neve, címe, termék megnevezése, ökológiai eredetre történő utalás, tanúsító szervezet neve/kódszáma, tételszám), valamint a plomba sorszámát és a szállítóeszköz azonosítóját.

Nem lezárt csomagolásban/szállítóeszközben történő szállításra, csak a következő feltételek teljesülése esetén van lehetőség:

- ha mindkét fél részt vesz az ellenőrzési rendszerben;
- ha az árukísérő dokumentumok minden fentiekben részletezett információt tartalmaznak, amely biztosítja az áru egyértelmű azonosíthatóságát;
- ha mindkét fél átlátható, pontos és naprakész nyilvántartást vezet a szállítási műveletekről, mely szintén tartalmaz minden szükséges információt a szállított tételek azonosíthatósága érdekében.

A biotermékek szállítására használt járművek tisztaságáért illetve az esetleges szennyeződések miatt adódó következményekért ellenőrzött partnerünk felel. Ez arra az esetre is érvényes, ha partnerünk egy másik céget bíz meg a szállítmányozással.

A szállítmányozásra vonatkozóan alvállalkozói szerződés megkötését nem írjuk elő, ömlesztett áru esetén azonban a berakodás előtt mindig meg kell győződni arról, hogy a szállítóeszköz tiszta, szennyeződésmentes. Az átvizsgálás eredményét célszerű írásban is dokumentálni, illetve arról a szállító nyilatkozatát beszerezni. Ha a szállítóeszköz szennyezett, addig nem szabad a terményeket berakodni, amíg azt megfelelően ki nem tisztították!

Az esetleges vitás esetek tisztázásának megkönnyítésére célszerű tételenként megfelelően lezárt és azonosítható mintát félretenni az elszállításra kerülő termékekből, és megfelelően tárolni.

13. Tisztítás, szárítás

A tisztítás és a szárítás a Rendelet értelmében már feldolgozásnak minősülő munkaműveletek. A legfontosabb dolog a termékek azonosíthatósága, valamint a keveredés és a szennyeződés lehetőségének megakadályozása. Ennek megfelelően amennyiben a tisztító és szárító berendezésekben konvencionális termékek is megfordulnak, az ökológiai termékek tisztítása/szárítása előtt mindig gondosan ki kell őket takarítani. Az elvégzett feldolgozási és takarítási műveleteket, valamint az elkülönítésre tett intézkedéseket dokumentálni kell. Kártevők elleni védekezésre csak a 889/2008/EK rendelet által engedélyezett készítmények használhatók (lásd. INFO-08 jelű tájékoztatónk).

Amennyiben nem saját létesítményben történik a tisztítás/szárítás, alvállalkozói szerződésre és az érintett vállalkozás kitöltött adatközlő lapjára is szükség van (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.4. pont). Az ilyen tevékenység ellenőrzés köteles.

14. Termékek jelölése, értékesítése (834/2007/EK r. 23. cikk (1), 889/2008/EK r. 62. és 66. cikk)

- Kizárólag azokat a termékeket lehet az ökológiai gazdálkodásra utaló jelöléssel ellátni és értékesíteni, amelyek szerepelnek a gazdaság/vállalkozás részére kiállított érvényes tanúsítványon, azaz amelyeket a vonatkozó jogszabályok szerint és egy elismert tanúsító szervezet ellenőrzése mellett állítottak elő, dolgoztak fel, importáltak vagy forgalmaztak.
- **Az ökológiai termékek címkéin** (az egyéb jogszabályi kötelezettségeken felül) a következőket kell feltüntetni:
 - a termék pontos megnevezése;
 - az előállító vagy forgalmazó neve, címe;
 - az ökológiai eredetre utaló jelölés (feldolgozatlan mezőgazdasági termékek esetén: "ökológiai"/„az ökológiai termelésre való átállásból származó termék”);
 - a tanúsító szervezet kódszáma, esetünkben: „Ellenőrizte: **HU-ÖKO-02**”;

- a kiskereskedelmi forgalomba kerülő biotermékek címkéjén az új EU-bio-logót is kötelezően szerepeltetni kell, melynek részleteit INFO-04 tájékoztatónk 8. pontja tartalmazza.
- Az árukísérő dokumentumokon (számla, szállítójegy) szintén utalni kell a termék ökológiai eredetére, és fel kell tüntetni a tanúsító szervezet kódszámát (**HU-ÖKO-02**), valamint az egyéb szükséges információkat a (lásd. 9. pont).
- Az általunk kiállított érvényes tanúsítványt be kell mutatni vevőiknek, és annak egy másolati példányát a termék egyéb kísérődokumentumaival együtt a vevő rendelkezésére kell bocsátani.
- Az értékesítésekről, a vállalkozást elhagyó termékekről nyilvántartást kell vezetni (a közvetlenül a végső fogyasztó részére értékesített mennyiségekről napi szinten!), melyen szerepel a dátum, a termék megnevezése, mennyisége, címzettje illetve vevője. Az értékesítés bizonylatait meg kell őrizni, és a vevőkről listát kell készíteni (lásd. ADAT-16).

15. Engedélyeztetési és bejelentési kötelezettségek összefoglalása

15.1. Írásban előzetesen el kell fogadtatni a tanúsító szervezettel/ hatósággal:

- a nem ökológiai gazdálkodásból származó vetőmag vagy burgonya vetőgumó felhasználását (lásd. 3. pont)
- azonos vagy nehezen megkülönböztethető növényfajták termesztését az ökológiai és a konvencionális egységben (lásd. 7. pont).

15.2. Írásban be kell jelenteni a tanúsító szervezet részére:

- az éves vetéstervet a HÖG által kiküldött éves adatközlő lapon (lásd. 4. pont);
- a másodvetésű és zöldtrágyának szánt növények vetését 1 héten belül (lásd. 4. pont);
- a zöldtrágya talajba történő bedolgozását 1 héttel, vagy legalább 3 munkanappal előre (lásd. 4. pont);
- tiltott készítmény felhasználását (lásd. 6. pont);
- párhuzamos növénytermesztés esetén a betakarítást, a betakarított mennyiségeket, a megkülönböztető ismérveket, és a megfelelő elkülönítésre tett intézkedéseket (lásd. 7. pont);
- a cég alapadataiban illetve az ellenőrzött tevékenységben vagy annak körülményeiben történt minden lényegi változást: új területek bevonása stb. (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.1. pont);
- azokat az eseteket, amikor a termelő tudja, vagy gyanítja, hogy a beszállított/előállított termék nem felel meg a rendelet előírásainak (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.5. pont);
- a termék ökológiai státuszát érintő vevői panaszokat (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.6. pont).

16. A vezetendő feljegyzések és nyilvántartások összefoglalása

- szaporítóanyagok jegyzéke (lásd. 3.2. pont);
- növénytermesztési napló / táblatorzskönyv (lásd. 11. pont);
- készletnyilvántartás - saját és beszerzett termékek/anyagok (lásd. 10., 12. pont);
- tisztítás/száritás dokumentációja (lásd. 13. pont);
- alvállalkozók listája, dokumentációja (lásd. 12., 13., Általános tájékoztató, INFO-01 4.4. pont);
- takarítási naplók, kártevők elleni védekezés (lásd. 12., 13. pont);

- a gazdaságot elhagyó termékek nyilvántartása, vevők listája (lásd. 14. pont);
- vevői panaszok nyilvántartása (lásd. Általános tájékoztató, INFO-01 4.6. pont)
- a vadontermő növények gyűjtésével kapcsolatos dokumentációk (7.1 pont)
- gombatermesztéssel kapcsolatos dokumentumok (8.1 pont)

Amennyiben konvencionális egységgel is rendelkezik a gazdaság, a fent felsorolt feljegyzéseket mindkét egységre vonatkozóan el kell készíteni!

17. További információ, hírek, publikációk

Honlapunkon (<http://www.okogarancia.hu/>) találják a vonatkozó hazai és EU-rendeletek egységes szerkezetbe foglalt aktuális kiadását, az ellenőrzéssel és tanúsítással kapcsolatos egyéb tájékoztatókat, formanyomtatványokat és más fontos tudnivalókat Amennyiben bármilyen kérdésük van, vagy nem áll módjukban a szükséges dokumentumokat honlapunkról letölteni, kérjük telefonon (+36-1/336-0533) vagy e-mailben (info@okogarancia.hu) munkatársaink segítségét. Amennyiben személyesen szeretnének felkeresni bennünket, kérjük mindig előzetesen egyeztessenek velünk időpontot!